

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

19. Quaedam consuetudines contra ius commune inductæ discutiuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

genas, & incolas? Respondeo, Consuetudinibus populi, vel ciuitatis externos non teneri. Ita omnes Ciuilibus, & Canonici iuris Doctores. Hoc autem intelligi debet eo modo, quo supra à nobis dictum est, externos esse liberos, & immunes à statutis, videlicet in hunc modum: Viatores ac ceteri iter facientes non tenentur consuetudinibus receptis in locis, per quæ transeunt, vel in quæ veniunt animo, & voluntate recedendi, non sibi commorandi. At verò ratione contractus, vel domicilij, vel rei in loco fixæ, aut ratione delicti commissi, externi conueniri, ac iudicari possunt iuxta speciales receptas in loco consuetudines; cum tamen alioqui coram iudice originis, aut domicilij conueniri deberent. Hinc perspicitur quid sit in multis, de quibus dubitari solet, dicendum. Hispani, Galli, Poloni, & Germani veniunt in Italiam, contra Itali aliò extra Italiam se conferunt: singuli quamdiu extra patriam alibi commorantur, vel aliò se recipiunt voluntate commorandi in eo loco, tenentur consuetudinibus, in eo loco receptis, quales sunt ieiunij, abstinentiæ, diei festi colendi, & alia similes, & liberi sunt à consuetudinibus in patria vstitatis. At si extra patriam aliò se conferant non voluntate commorandi in eo loco, sed statim recedendi, vel illum transeundi, non ligantur consuetudinibus in eo loco receptis, quoniam nò in eo loco commorantur, aut domicilium posuerunt. Hispani igitur vel terre stre iter facientes per Galliam, vel nauigantes, & ad Gallorum portus nauigij appulsi non tenentur moribus receptis in Gallia. Ceterum Græci, & orientales clerici, vel laici, quamuis inter Latinos commorentur, aut contra Latini inter Græcos, patrios mores obseruant, eo quòd Ecclesia id permittit, ne cogantur nouos mores addiscere, & veteres deponere, quod esset durum, & difficile, cum sint plurimum diuersi. Glossa in c. illa d. 12. verbo, veneris. c. que contra d. 8. docet, viatores, cum in aliquem locum veniunt, teneri consuetudinibus in illo loco receptis, si ibi sint moraturi: fecus verò si confestim sint ex eo loco recessuri. Ambrosius in c. illa d. 12. sic ait: tu ad quamcumque sorte Ecclesiam veneris, eius morem serua, si cuiquam non vis esse scandalum, nec quemquam tibi, & Augustinus in c. que contra d. 8. dicit, pactum gentis, aut ciuitatis consuetudine, aut lege firmatum nulla cuius, aut peregrini libertate violatur. Sicille, Viatores igitur confestim profecturi, transitori, recessuriue non tenentur consuetudinibus receptis in loco, per quem transeunt, vel ad quem veniunt. Possunt tamen, & debent eas consuetudines seruari, ne alijs causam præbeant offensionis.

Decimoquarto queritur, An consuetudo liget subditos, qui extra territorium perperam faciunt. Respondeo, Minime: idem enim iuris est de consuetudinibus, quod de statutis: at statuta subditos, qui extra territorium delinquant, non tenent. est enim in cap. 1. animarum §. 2. De constitutionibus in 6. constitutum, ne, si Episcopus excommunicationis pœnam irroget omnibus furtum committentibus, eo statuto comprehendantur subditi furtum extra Episcopi territorium perpetrantes.

Decimoquinto queritur, An consuetudo possit vno tantum actu generari. Hanc quaestionem superius ex parte tractauimus breuiter dicendum;

Quosdam putasse, posse: Contra alij id communi consensu refutant, eo quod cum ipsa consuetudinis notione, & significatione pugnare videatur. Est enim consuetudo ex pluribus similibus actibus comparata, hoc est, ex actu diuersis temporibus sæpius repetito: cum quippiam à paucis quibusdam factitatum, multi postea sequuti, imitatioque sunt. Dicendum igitur existimo, si proprie de consuetudine loquamur, eam non nisi multis actibus induci posse: at verò ex vno tantum actu potissimum insigni incipit consuetudo, gigni, & introduci, quia eum actum ceteri imitantur, & sequuntur. Item, ex vno actu, eumque populo, aut eius maiori parte sciente, & tolerante, aliquando quidpiam in consuetudinem venit, quia populus id sciens expressim, vel tacite vult, vt pro consuetudine habeatur, atque hoc, opinor, auctores contrariæ opinionis voluisse: sed proprie ea consuetudo non est; sed tacitus quidam populi consensus, quo alius iure possit illud idè efficere. de hac quaestione latè agit Rochus in suo tractatu de consuet. §. Gloss. fin. in 7. requirit. Si queras quot actus repetiti necessarij sint, vt dicatur frequentia actuum. Respondet Rochus, esse aliquorum sententiam, quos ibi refert, id relinqui iudicis, vel boni viri arbitrio. Alios verò sentire, tot actus requiri, vt probabiliter credamus, eos in notitiam populi venisse, ipse verò ex Glossis, & alijs multis docet, sufficere tres actus, quia quod ter fit, in iure dicitur fieri frequenter, & tres dicuntur plurimi, vel plures, immo etiam satis esse, si quid bis fiat, quia quod fit bis, etiam in iure dicitur sæpe fieri.

Decimosexto queritur, Quid discriminis sit inter consuetudinem, & prescriptionem? Respondet Sylu. consuetudo. q. 22. ex Abbate, Baldo, & alijs in c. vlt. de consuet. hæc duo in multis differre. Prescriptio enim primo consistit in rebus immobilibus, tum corporalibus, tum incorporeis; at verò consuetudo solum locum habet in incorporeis, vt in seruitutibus, iurisdictionibus, electionibus, & alijs eiusmodi. Secundo, prescriptione acquiritur ius priuatae personæ; at verò consuetudine non acquiritur ius priuatae personæ; item consuetudine nò acquiritur ius magis vni, quam alteri; sed toti rei publicæ, & communitati. Tertio, prescriptio dat ius vni contra ius, quod alter habet: at verò consuetudo dat ius contra legem, vel præter, aut secundum legem. Postremò, ad prescriptionem requiritur titulus, & bona fides; at verò in consuetudine sufficit certus cuiusdam temporis lapsus, nò titulus; & ideo verum est id, quod supra explicuimus, consuetudinem non proprie prescriptam, sed quasi prescriptam vocari, quia certi temporis spatio exacto consuetudo locum, & vim habet; ita vt iuris, ac legis potestatem acquirat, & comparet: & tunc in iure canonico prescripta dicitur; in iure ciuili diuturna, longa, tenaciter obseruata, vt ante iam dixi.

Cap. XIX.

Quadam consuetudines contra ius commune inducta discutuntur.

Quoniam supra tradidimus, consuetudinem aliquando esse contra ius, aliquando præter, vel secundum ius; præfenti capite quædam

pauca dicemus de ijs consuetudinibus, quæ contra ius inducuntur.

Animaduertendum est consuetudinem, aut in faciendo, aut in non faciendo consistere. In faciendo, veluti consuetudo, qua parentes filiis impuberibus testamenta faciunt, *l. Moribus, ff. de vulgari, & pupillari substitutione*. Item, ut prodigis, qui agnatis carent, bonis suis interdicatur, *l. i. ff. de curatoriis, furioso, vel alijs extra minores, dandis*; ut tutor detur mulieri pupillo, qui cum tutore suo litigare vult; ut arrogatus omnia bona sua faciat arrogantis. In non faciendo verò consuetudo consistit, nimirum, ut mulieres, & serui civilibus officijs non fungantur, *l. cum prator, ff. de iudicijs*. Ut cognatas quasdam ducere in matrimonium non liceat, *l. Sororis, ff. de ritu nuptiarum*. Ut mariti, & uxores nihil sibi inuicem donent, *l. i. ff. de donationibus inter vivos, & uxorem*. Ut qui non propriam, sed alienam iurisdictionem habet, eam alteri non mandet, *l. More maiorum, ff. de iurisdictione*.

His annotatis, in primis consuetudo qua Episcopus, vel patronus, portioni presbyteris Parochis congruenti, & debita aliquid detrahit, condemnatur, *cap. Extirpanda de Præben.* quæ iure tollitur, quoniã iure naturali, & diuino, Ecclesiarum ministris commoda alimenta debentur: nam dignus est operarius mercede sua.

Consuetudo turpis contra honestatem indulta corruptela vocatur; & propterea extirpanda est, *cap. cum decorum, de vita, & honestate Clericorum*; qualis est consuetudo, qua ludos lasciuos in templis, aut in diebus festis, scenicæ personæ, ut mimi, & histriones faciunt, aut qua sententiæ iudicum venales sunt.

Consuetudo, qua Ludos voluptuosos Clerici committunt, corruptela dicitur, & abrogatur, *ca. Inter dilectos, de Excessu Prælatorum*.

Consuetudo, quæ Ecclesijs grauis est, nimirum quia est incommodo, vel oneri, vel damno, debet auctoritate, & officio iudicis tolli, *cap. 1. de consuetudine*. Hoc intelligitur, nisi fuerit legitime præscripta: potest enim processu temporis eiusmodi consuetudo in præscriptionem venire, teste Abbate intelligitur de consuetudine, quæ primū valebat, eo quòd esset indulta ex aliqua causa iusta, & sine magno Ecclesiæ detrimento: & postea incipit grauius Ecclesiæ nocere. Vnde extirpanda est consuetudo, qua rustici decimam fructuum partem soluere presbytero recusant, nisi presbyter ipse prius ipsis aliquod munus dederit, potest tamen, ut idem Abbas ait sequutus Innocentium, *e. quod sicut de elect.* consuetudine induci, ut Ecclesia vacante, hoc est, ob sui pastoris obitum destituta, canonici pastorem non eligant, nisi Princeps certior ante factus fuerit de morte pastoris, & nisi eius petatur assensus ad alium pastorem eligendum: quoniam hæc consuetudo non grauius nocet Ecclesiæ, *cap. in e. cum terra, de elect.* nu. 4. ait idem Abbas, hæc consuetudo non obest liberæ electioni, & potest introduci: quia interest Principis, admoneat necne Canonicos, ut eligant dignum, & idoneum, vel ne eligant aliquem sibi inimicum, & consiliorum, & arcanorum proditorem, & ut Ecclesiam tueatur, & seruet illasam, & ut omnia in eligendo pastore rite, & legitime fiant. Idem etiam tradit Archi. in *e. Reatina, d. 63. & probat*

ex eo, cap. Reatina, & c. principali, ca. literas, d. 63. citat etiam Hofstiensem.

Consuetudo, quæ canonicis institutis derogat, nullius debet esse momenti, *e. ad audientiam, de consuetudine*. & consuetudo sacris Canonibus inimica corruptela in iure censetur, & seruanda non est, *e. cum venerabilis, de consuetudine*. Item, consuetudo veritati, & legi contraria, & aduersa improbat, & rejicitur, in *e. cum causa, de sententia, & de iud.* ca. hoc locum habet in consuetudine, quæ non est legitime præscripta, ut ait in eo capite Glossa.

Consuetudo item, quæ cum sanctorum Patrum decretis, & constitutionibus pugnat, damnatur ut praua, & absurda. Vnde Archidiaconus vi consuetudinis, absque Episcopi auctoritate, curam animarum committere non potest, *cap. cum suis, de officio Archidiaconi*: etiam hoc loci habet in ea consuetudine, quæ non est tempore præscripta, *Glossa ibidem*.

Consuetudo itidem, qua Clerici ad Beneficia eliguntur, sine Episcopi, aut eius Vicarij consensu, improbat, eo quòd sit aliena à sanctorum Patrum institutis, & Ecclesiasticæ honestati contraria, *cap. Ex frequentibus, de Institutionibus*. Pari ratione, hoc verum est, quum consuetudo non est præscripta. Abbas in eo capite: nam inferiores Episcopi, cuiusmodi sunt Abbates, præpositi, & alij Dignitatem Ecclesiasticam habentes, iure præscriptionis possunt acquirere potestatem instituendi clericos in beneficiis.

Præterea, Consuetudo, qua electio Episcopi ad laicos simul, & Canonicos pertinet, corruptela vocatur; & propterea irrita fit & inanis, *e. Mofana Ecclesia, & in cap. Sacrosancta, de Electione*, dicitur esse in detrimentum Ecclesiasticæ libertatis. *e. cum terra, de Electione*, statuitur electionem ex parte eligentium oportere esse liberam, & idcirco consuetudinem laicorum aliquos ad Beneficia eligentium Ecclesiasticæ libertati detrahentem, tanquam Ecclesiæ noxiam damnari ac tolli debere. Ius eligendi pastores Ecclesiarum in laicos non cadit, vnde cum huius iuris capaces non sint laici, nec iure præscriptionis, nec vi consuetudinis, nec ratione foundationis, nec auctoritate Episcopi acquirere possunt, nisi concessu, & privilegio Romani Pontificis. Abbas & alij in *cap. Sacrosancta, de electione*, immò, ut testatur Ioann. Andr. in *cap. 2. de præben.* in *6.* ad hoc ius acquirendum, non satis est, si laicus vna cum canonicis eligat consuetudine, cuius initium in memoria hominum non sit: At ius tamen nominandi, de signandi, & offerendi clericos, & Antistes instituendos habet laicus ratione foundationis Ecclesiæ, quoniam licet hoc ius sit quoque spirituale, id tamen patronis Ecclesiarum iura canonica concesserunt, ut docent Ioan. Andr. Abbas, & alij locis supra citatis. Item, teste eodem Abbate electione per Canonicos facta potest esse consuetudine receptum, ut de ea certior fiat princeps, vel patronus, ut excipiat, si aliquid, quod opponat, habet, non ut electionem confirmet, vel dissoluat, aut irritam faciat.

Consuetudo, qua vis Ecclesiasticæ disciplinae enervatur irrita fieri debet, *cap. cum iur.* de consuetudine. Hæc quoque accipienda est cum ea conditione, nisi fuerit legitime præscripta, vel ex

presso vel tacito Romani Pontificis consensu approbata.

Consuetudo, qua presbyter simplex ea præstat, quæ sunt ordinis Episcopalis, nec temeritate vacat, nec vilius est momenti. *cap. Quanto, de consuetudine*, ubi Abbas cum cæteris Canonici iuris doctoribus censet, posse quidem presbyterum præscriptione sibi acquirere, quæ sunt dignitatis, & iurisdictionis Pontificiæ; non tamen quæ sunt ordinis, cuiusmodi sunt ea quæ in *cap. Quamvis, dist. 68*, numerantur. Quorum sententia quibusdam videtur cum eo, quod in eo *cap. referatur*, pugnare. Nam ibi dicitur: presbyteros Constantinopolitanos sacramentum confirmationis ministrare consuevisse ijs, quos sacra Baptismatis vnda abluant. Deinde, Abbates non solum ad primam Clericorum tôsuram; sed etiam ad quatuor minores ordines eligere, & promovere solent homines sibi subiectos; & tamen hæc duo non ad dignitatem, & iurisdictionem, sed ad ordinem spectant Episcopalem. Multa item alia, ut constat ex iure communi, ad Pontificium ordinem pertinent; quæ tamen presbyteri potest sibi præscriptione, & possessione longi temporis acquirere. Accedit, quod dicitur *colligiur ex cap. Auditis, & ca. Cum olim de prescriptione*. Abbates aliqua ex ijs, quæ attinent ad iura Episcopalia præscriptione sibi acquirere queunt. Canonici tamen iuris interpretes communi consensu tradiderunt præscriptione acquirere posse presbyteros, quæ sunt dignitatis, vel iurisdictionis Episcopalis, non quæ ordinis. Sed verius quidam esse putant, quod alij Pontificij iuris doctores tradiderunt, tacito Romani Pontificis, vel Ecclesiæ consensu aliqua etiam ex ijs, quæ pertinent ad ordinem Episcopalem, posse presbyteros præscriptione, & possessione longi temporis acquirere: nam presbyteri Constantinopolitani vni, & more tacite in Ecclesia approbato sibi sumperant, ut Baptismate initiatos confirmationis sacramento munirent, sic teste Ambrosio. *Ephes. 4.* in Aegypto presbyteri confirmabant absentibus Episcopis, nec ab eo ille mos improbat. Ita etiam ut constat ex *Greg. lib. 3. epist. 26. & epist. 9.* eius permisso presbyteri in Sardiniâ absente Episcopo confirmationis sacramentum ministrabant. Et hic mos approbatur etiam in concilio Arausico. *1. canon. 1. & 2. Tolet. 1. cano. 20. sub Martino Braciarensi Episcopo cano. 52.* & Abbates sibi acquirerunt ius, quo ad quatuor minores ordines possint aliquos promovere. Hoc autem id eo, vim, & locum habere potest, quia licet sacramentorum ordinis, & Confirmationis ordinarius minister sit Episcopus, potest tamen commissa, & demandata à Romano Pontifice; presbyter potest esse minister, qui tamen præscribere nulla ratione potest, ut sit horum sacramentorum minister ordinarius: potest tamen præscribere, sciente id, & tolerante Romano Pontifice, vel Ecclesia, ut sit ex commissa, & delegata potestate minister. Et hoc iuris præscriperunt Abbates quatuor primis ordinibus conferendis, idem iuris præscribere potuerunt presbyteri Constantinopolitani, in sacra Confirmatione ministranda ijs, quos salutari Baptismate abluant; quam tamen consuetudinem Innocentius Tertius in *cap. Quanto, supra citato* abrogat; quoniam Constan-

tinopolis tunc temporis erat in latinorum potestate, & ditione. Hæc illi. Cæterum ego veram in hac parte, existimo communem omnium canonici iuris interpretum sententiam dicentium, presbyterum iure præscriptionis non posse acquirere, quæ sunt ordinis Pontificij, quia capaces non sunt, unde quæ possunt Abbates in quatuor minoribus ordinibus, ea non habent ratione consuetudinis præscriptæ, sed ipsius iuris canonici permisso siue concessu, quod permittit, ut quatuor minores ordines conferant, non quidem ratione officij, quo funguntur, nec ratione ordinis, quem habent, sed commissa sibi, & demandata potestate à iure ipso, sicut Diaconus habet, ut possit ad populum concionem habere, non ratione ordinis, sed potestate sibi commissa à iure ipso. Pari ratione puto olim commissum fuisse presbyteris Constantinopolitanis, ut potestate, non quidem ordinaria, sed demandata tantum sacramentum confirmationis ministrarent ijs, quos sacra baptismatis vnda proluant: quod valet, dummodo Ecclesia permittat: secus non item.

Consuetudo, qua quis solet Dignitatem deponere sine superioris auctoritate, ut sacris Canonibus inimica, & corruptela, & temeraria censetur, & ideo improbat, *cap. Cum venerabilis, de consuetu. pugnatur cum ijs, quæ statuta sunt, in cap. ad mones, ca. quod in dubijs, cap. nisi, de renunc.* Nec videtur hæc consuetudo iure præscriptionis excusari; quia hoc ius per præscriptionem acquiri nequit.

Consuetudo, qua potest electus Ecclesiam administrare, antequam electionem superior confirmet, & temeraria, & corruptela vocatur: quia sacris Canonibus adversa, & irrita fit. *cap. Cum venerabilis, de consuetudine.* Aduersatur hæc consuetudo ijs, quæ habentur in *cap. qualiter, de electi. & ca. vlt. de renunc.* nec videtur iure præscriptionis excusari, nisi concessu, & privilegio Rom. Pontificis, ut colligi videtur ex *Abbate. Ioan. And. & alijs in ca. cum venerabilis, de consuetu. & ex Archid. in c. omni, qui, de preben. in sexto.*

Consuetudo, qua Canoniorum Collegium absque Episcopi consensu statuta, vel consuetudines antiquas, aut approbatas mutat, aut novas inducit, damnatur, *cap. Cum consuetudinis, de consuetudine*; quod & eodem modo accipi debet, nisi fuerit videlicet eiusmodi consuetudo præscripta.

Nulla consuetudine introduci potest, ut aliquis præter sui superioris consentum, Confessarium sibi eligere queat qui eum possit soluere, vel ligare, *cap. Si Episcopus, de Penitentijs.* Ea consuetudo, qua is, qui iudex non est, sententiam pronunciat, nullam vim, & firmamentum habet, *cap. Ad audientiam, de consuetudine.* Vbi Abbas, & ceteri Canonici iuris interpretes communi consensu docuerunt, nulla consuetudine induci posse, ut sententia ab eo, qui non est causa iudex, lata valeat; & tamen ibidem tradiderunt, posse aliquem consuetudine iurisdictionem nancisci. Hæc tamen non sibi inuicem aduersantur. nam consuetudo iurisdictionem aliquando dat, ut habetur in *ca. Cum contingat, de foro competent. & c. Irrefragabi. de officio ordinari. & l. 1. & vlt. c. de emancipa. & l. Vlt. c. de diuer-*

offic. libr. 12. & Gloss. in cap. Cum coningat, de foro comp. Quod ut plenius intelligamus scire oportet, contra substantiam, & naturam beneficiæ esse, ut feratur in eum, qui non est iudicis potestati subiectus, & proinde merito constituitur, ne firma sit, & rata sententia ab eo, qui iudex non est, pronuntiata. Similiter quia sententia in foro conscientie, qua confessarius poenitentem soluit, ac ligat, iudicialis est, & à Christo Domino instituta, proinde merito decernitur nulla consuetudine introduci posse, ut quis priuatum suo iure, & auctoritate sibi confessarium eligat, qui eum soluat, aut liget: quoniam sicut est contra naturam sententiæ (vbi diximus) ut feratur ab eo, qui non est in causa iudex: sic est contra ius Diuinum, quo est sacramentum Poenitentiae constitutum, ut is, qui non est confessarius, soluere possit, aut ligare. At verò consuetudine potest iurisdictio comparari, & acquiri, quoniam in ea adest tacitus superioris consensus, cuius est iurisditionem committere, sicut etiam lege, vel statuto, vel voluntate principis impetrari solet. Et hoc est, quod Pontificij iuris doctores docuerunt, dicentes, posse aliquem iurisditionem consuetudine adipisci. Et ita ante concilium Tridentinum, Presbyteri de more peccata sibi inuicem confitebantur, à quibus solvebantur, vel ligabantur. Eodem modo, cum duæ ciuitates duobus Episcopis subiectæ sibi inuicem sunt vicinæ, incolæ vnius oppidi vsu, & more peccata Presbytero alterius Ecclesiæ præfecto confitentur, à quibus soluuntur, vel ligantur: id enim fit tacito Episcoporum, & parochorum consensu.

Consuetudo, qua quis in eadem Ecclesia habet plures Dignitates, vel personatus, etiam si curam animarum non habeant, omnino abrogatur, *cap. De multis, de Præbendis*: immò consuetudo, qua quis in eadem Ecclesia habet duos Personatus, Dignitates, Præposituras, Administrationes, aut eorum alterum cum reliquo, hoc est, Dignitatem cum Personatu, Præpositura, Administratione, vel officio, corruptela censetur, vt potest sacris Canonibus inimica; & ideo damnatur, *cap. 1. de consuetudine in 6. Sed dubiæ questionis est, an consuetudine induci queat, ut quis simul habeat plura Beneficia, hanc questionem tractat Abbas, in vesp. ad cap. exirpanda, de præb. §. qui vera. num. 35.* & multis rationibus concludit id consuetudine introduci non posse, citra legitimam superioris auctoritatem, qua ius ipsum relaxet, siue Beneficia, inquit, habeant curam animarum, siue seculi, siue requirant perpetuam beneficiarum in Ecclesia præsentiam, siue non: hoc est, etiam si Beneficia sint simplicia, dummodo tamen vnum illorum sufficiat ad clericum commodè sustentandum. At Innocent. in cap. vltim. de clerici. non resi. & in cap. cum iam dudum, de præb. censet plura Beneficia posse clericum simul habere iure communi. Sic Gloss. in cap. gratia, de rescript. in 6. idem etiam sentit Cardinal. in cap. cum iam dudum, de præb. & ideo iuxta horum sententiam, consuetudine induci potest, ut quis simul habeat plura Beneficia simplicia: & ita docet expressè Glossa. in cap. super eo, de præben. in 6. & in cap. dudum, de elect. verbo vnanque, ad finem. Cæterum, ut supra iam dixi, magis probo in hac parte Abbatis sententiam, id sola consuetu-

dine excusari non posse, quia consuetudo iuri naturali derogare non potest, & iuris naturalis meo iudicio, est, ne quis habeat simul plura Beneficia etiam simplicia, quando vnum eorum satis est ad eum commodè sustentandum. Solum fieri consuetudine potest, ut Episcopus tuto ius ipsum ex causa iusta relaxet, & vni det plura huiusmodi Beneficia simplicia, sicut etiam si vorum, & insurandum iure naturali, & diuino impleri debeant: causa tamen iusta, potest Episcopus aliquos soluere voti, & iurifurandi vinculo, quod non sit Romani Pontificis auctoritate referuatum. Hinc fit, ut si consuetudo, qua plura Beneficia simplicia possidentur ab aliquo, nota sit Episcopi, & ex causa iusta tolleretur, excusari possit, sepius non item. Quemadmodum etiam alicubi est more, & vsu receptum, ut quis habeat vnam Dignitatem cum Canonatu in eodem templo, hoc est, in eadem Ecclesia, vt *consuet. in cap. Eam te, de Rescriptis*. Erat enim quidam Archidiaconus, idem & Canonicus sub eodem templo, & ad sacra. Sicut etiam teste Abbate concil. 96. volumine secundo, rata, & firma erat ante Concilium Tridentinum, consuetudo, quæ alicubi vigeat, ut quis haberet duo Beneficia simplicia in eadem, aut diuersis Ecclesijs; & tamen iure communi Canonico sancitum est, ne quis simul plura Beneficia possideat, quando vnum eorum sufficit ad congruentem clericum victum, *capit. Sanctorum, distinction. 70.* consuetudo ea erat nota, & tolerabatur.

Præterea, de multis ambigi potest, an more, & consuetudine præscripta iuste fieri queant, immò, ut pars decima fructuum Ecclesijs non soluantur. Variæ sunt opiniones, vt referunt Rochus in tractatu, de consuetu. folio paruo. 12. colum. 3. & Couarru. libr. 1. var. resolut. cap. 17. numer. 8. Sed breuiter dicendum, posse, præsertim vbi clerici, vel non petunt, vel non indigent, quia alij de habent, vnde commodè sustententur. Item, an consuetudine Clerici possint testamentum facere de fructibus, & redditibus ex Beneficio acquisitis? Communis opinio doctorum, hanc consuetudinem damnat, vt testatur Couarru. de testamentis, cap. cum in officijs. numer. 9. sed non est, cur damnetur, vt ibi Couarruias ait. An possit consuetudo valere, ut res ad Collegium Canonicorum, vel aliorum quorumlibet pertinentes, non aliter definiantur, nisi ex concordia omnium suffragiorum? An possint excusari clerici videntes iuxta patriæ, ciuitatis, vel populi morem pretiosio, vel alio, iure canonico interdictio vestitu? Possunt, ita Gloss. in cap. Si quis vivorum distinct. 30. & 21. quæst. 4. in sententia. An qui sunt habiles ad matrimonium in eundem, possint iuxta patriæ, vel provincie consuetudinem in habiles effici? respondeo breuiter, cum Glossa, & Hostien. & Abbate in cap. quod super, de consang. posse. Item, An qui iure Canonico sunt ad matrimonium contrahendum inhabiles, possint vsu, vel more ac consuetudine fieri habiles, & idonei? Glossa, & Hostien. & Abbas, loco citato, negant id posse introduci, nisi consuetudo auctoritate Romani Pontificis expressè, vel tacite sit approbata. Couarru. de mat. parte secunda, cap. 6. §. 10. Item, An consuetudine introduci queat, ut Clerici beneficiarum liberi sint

& immu-

& immunes à lege, & constitutione, horarias officij diuini preces recitandi, & ab omni præcepto refidendi, & loco sui alium substituendi, qui deseruiat Ecclesiæ? Certè prima consuetudo in præscriptione venire non potest, ac secunda potest, vt dicam alibi. Item, An consuetudine portio legitima debita filijs possit, vel ex parte minui, vel etiam ex toto penitus auferri? An alimenta itidem consuetudine denegari possint, vt testatur Rochus in *tr. de consue. in folio paruo. 45. colum. 3.* & Couari uuias de *matrim. parte secunda, capitulo octauo, §. 6. num. 3.* Communis opinio Doctorum habet, posse, alij tamen sentiunt posse ex parte minui, non ex toto adimi. Dicendum est posse id introduci, vt habet communis opinio, sed id locum habet, quando subest causa iusta, & quando filij aliunde habent, vnde commode sustentari queant, alimenta enim vitæ simpliciter necessaria denegari non possunt. Item, an possit consuetudine induci, vt iuræ promissa in iudicio prætantur, & eas solueret is, qui promissit, cogatur, nec detur actio, vt soluta repetantur? potest, quia hæc ius canonicum solum, non naturale, vel diuinum prohibet. De hac dicam inferius. An etiam consuetudo valere possit, qua cuiuslibet privato facultas libera concedatur occidendi eos, qui sunt publica auctoritate proscripsi. An consuetudine clericus possit coram civili magistratu conueniri. An vbi ciuiles iudices de causa aliqua spirituali, & Ecclesiastica sententiam ferre queant. De prima multi censent, vt constat ex Abbate *cap. 101. de consuetud. num. 3.* eam iustam esse, quia potest res publica, vel Princeps consanguineos ministros constituere. Sed mihi non videtur omni ex parte iusta, quia præbet materiam iræ, odij, vindictæ, offensionis multorum; nam licet res publica possit magistratum creare ad necem fontis, ac promiscuè consanguineos ministros constituere, frequenter materiam supeditat vindictæ, odij, iræ, & aliorum peccatorum. De secunda, & tertia breuiter dicendum, eas consuetudines non valere, quia sunt contra libertatem, & immunitatem clericorum, & Ecclesiarum, & generatim, vt ait Rochus de consuetudine, in folio paruo. 47. colum. prima, conclus. quinta, consuetudo contra libertatem, & immunitatem Ecclesiæ corruptela est, nisi priuilegio Romani Pontificis, aut ipsius auctoritate expressa, vel tacita approbetur, tales sunt consuetudines, quibus Ecclesiarum, vel clericorum iura debita perfringuntur ex toto, vel minuuntur ex parte. Item, ex, quibus Ecclesijs, vel clericis onera imponuntur, & ex, quibus laici sunt contra clericos audaces, vel clerici timidiore, vt multis exemplis propositis, loco citato, Rochus confirmat. De ijs, & alijs id genus consuetudinibus, valeant nec ne, suis locis suis disputabo. In præsentia satis sit dixisse, consuetudinis vim, & auctoritatem non leuem, & paruum esse, vt dicitur in *cap. cum consuetudinis, de consuetud. vnde multa iuris canonici decreta consuetudine penitus abrogauit. Clerici ieiunium inchoabant septem hebdomadis ante Pascha. cap. Statuimus. distinctio. 4.* & tamen in desuetudinem abiit. Tribus Rogationum diebus proximis ante Ascensionem Dominicam erat vacatio operarum, & laborum, ca. *Pronunciandum, de consecr. distinctio. 4.* & in

eis ieiunium colebatur, *cap. Rogationes, de consecr. distinctio. 4.* & tamen neutrum modo seruatur. Tota hebdomada Paschatis, & hebdomada præcedenti proximè ipsum Pascha ab opere seruii abstinēbatur. c. *Pronunciandum, de consecr. distinctio. 5.* & tamen modò ij dies festi non habentur. Iusurandum interponendum non erat nisi à ieiunio homine. *cap. Honestum 22. quest. 5.* nec in iudicio exigebatur in diebus Quadragesarij ieiunij, aut Dominicis, aut in quibus Dominicis celebratur aduentus. *capit. Decretis, 22. quest. 5.* & tamen vtrumque consuetudo aboleuit ex parte: item *cap. Omnis, de consecr. distinctio. 2.* Omnis vir ante sacram communionem à propria vxore, continere se debebat tribus, aut quatuor, aut octo diebus. Nec inter Catholicos haberi, & connumerari merebatur, qui in Pascha, Pentecoste, & Natali Dominico sacrum Christi corpus non sumebat: nunc hæc consuetudine abrogata sunt. Olim sabbato, & sexta, ac quarta quaque feria hebdomadæ ieiunium seruabatur, quod in desuetudinem abiit; retenta in sexta feria, & sabbato abstinentia, qua abstinemus à carnibus, cum in feria quarta carnibus vtamur.

Consuetudo, qua laici præbendas, quas vocant, & Beneficia Ecclesiastica conferunt, non solum corruptela est, vt potest sacris canonibus inimica, sed etiam quancumque temporis cursu in præscriptionem venire non potest, quoniam ius conferendi Beneficia est spirituale, cuius laicus capax non est, nisi Rom. Pontif. concessu, & priuilegio. Sed obijcies multos Principes, & reges id iuris, & potestatis habere. nam Speculator in *tit. de Præb. §. 2. versic. 7.* scribit Imperatorem ius habere, vt in singulis Alemanicæ Ecclesijs, vnum canonicum designet, & constituat, & Lambertinus in *tr. de iure patro. lib. 1. quest. 11.* testatur reges Neapolitanos habuisse ius nominandi Episcopos in quadraginta Ecclesijs primarijs, hoc est, cathedralibus. Bal. ait ad *l. 7. c. de præci. imper. offeren. in regis Angliæ, & Regis Hungariæ fuisse potestatem conferendi Beneficia, Goymerius ad Pragm. sanctionis. tit. Annat. verbo regalia,* scribit Regem Franciæ, ius habere conferendi Beneficia in quibusdam sui Regni Ecclesijs, cum propter obitum pastorum sunt destituta, & vacant. Respondeo Reges, & Principes huiusmodi ius aliquando habuisse, habere, vel posse habere, Rom. Pont. concessa, & priuilegio, non autem consuetudinis vel præscriptionis iure, vel Episcoporum sola auctoritate: & ita Speculator, B. L. Lamber. & Guymer. non aiunt id iuris prædictos Reges, & Principes habuisse iure præscriptionis, vel consuetudinis, sed priuilegio Rom. Pont. vel saltem consuetudine nota, & tolerata, auctoritate Ro. Pont. in qua adest tacitus eius consensus.

Consuetudo, qua laici nominant, designant, & offerunt clericos Ecclesijs præficiendos, & non ratione foundationis, edificationis, vel dotationis Ecclesiarum, sacris canonibus aduersatur, qui nõ concedunt laicis huiusmodi ius nisi patronis Ecclesiarum, qui fundarunt, ædificauerunt, vel dotarunt. Si obijcias, Archidiaconum in *ca. lectis. d. 63.* omnes Reges in Ecclesijs suorum regnorum patronos esse, si sint Ecclesiæ Cathedrales, & tamè verisimile nõ est, eas fundasse, ædificasse, vel dotasse: idem

quod